

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bevarandeplan Diarienummer Sida1(24)
512-7592-2016

Bevarandeplan för Natura 2000-området Vindelfjällen

Tärnasjön. Foto: Mats Nilson

Fastställd av Länsstyrelsen: 2018-10-26

Namn och områdeskod: Vindelfjällen, SE0810080

Kommun: Storuman, Sorsele

Skyddsstatus: Natura 2000: Särskilt bevarandeområde (SAC), särskilt skyddsområde (SPA)

Övrigt skydd: Naturreservat. Reglering av exploatering av bebyggelse och anläggningar enligt miljöbalken 4 kap. 5 §. Skydd mot vattenreglering av Vindelälven och dess biflöden, samt Tärnaån, Girjesån och Juktån uppströms Fjosoken enligt miljöbalken 4 kap. 6 §.

Markägare: Fastighetsverket

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

Area: 554 732 ha

Karta

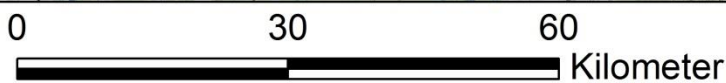
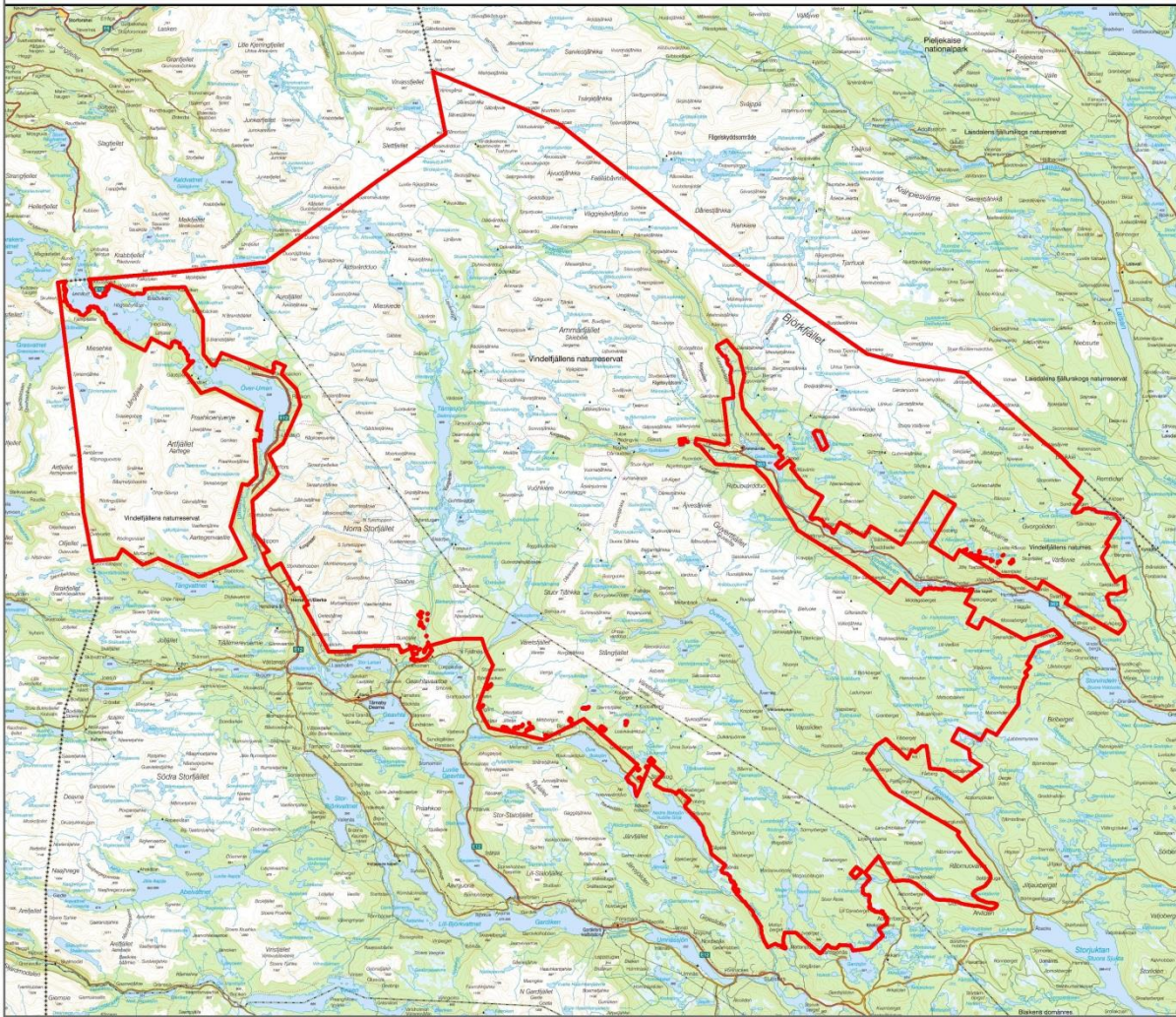
Vindelfjällen
Områdeskod: SE0810080
Kommun: Vindeln
Area: 554 732 ha

Länsstyrelsen
Västerbotten

Gräns för Natura 2000-området

Innehåll

Natura 2000	4
Bevarandeplan	4
Utpekade naturtyper och arter	4
Beskrivning av området	6
Bevarandesyfte	7
Beskrivning av utpekade naturtyper	7
Beskrivning av utpekade arter	14
Beskrivning av utpekade fågelarter	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Hotbild	22
Bevarandeåtgärder	23
Ytterligare information	24
Referenser	24

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I Sverige har vi ca 4 000 Natura 2000-områden varav ca 250 finns i Västerbottens län. För varje område finns naturtyper och/eller arter utpekade. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bevaras.

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. Här beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna, deras bevarandetilstånd i det specifika området, samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem. Om åtgärder och skötsel krävs för att uppnå målen beskrivs de också. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen ska fungera som vägledning och stöd om någon form av exploatering blir aktuell. De naturvärden som finns i respektive Natura 2000-område får inte påverkas negativt och därför krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka bevarandevärdena i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området om de riskerar att påverka områdets bevarandevärden. Detta regleras i miljöbalken 7 kap 28 – 29 §§. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsens miljöenhet före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Utpekade naturtyper och arter

Utpekade naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

3160 Myrsjöar	2 000 ha
3220 Alpina vattendrag	2 000 ha
3260 Mindre vattendrag	400 ha
4060 Alpina rishedar	180 000 ha
4080 Alpina videbuskmarker	10 000 ha
6150 Alpina silikatgräsmarker	50 000 ha
6170 Alpina kalkgräsmarker	5 000 ha
6410 Fuktängar	50 ha
6430 Högörtängar	1 000 ha
6450 Svämängar	200 ha
6520 Höglänta slätterängar	25 ha
7140 Öppna mossar och kärr	22 000 ha
7160 Källor och källkärr	100 ha
7230 Rikkärr	2 500 ha
7240 Alpina översilningskärr	100 ha
7310 Aapamyrar	24 000 ha
8110 Silikatrasmarker	5 000 ha
8120 Kalkrasmarker	1 000 ha
8210 Kalkbranter	1 000 ha
8220 Silikatbranter	3 000 ha
8310 Grottor	1 ha
8340 Glaciärer	370 ha
9010 Taiga	60 000 ha
9040 Fjällbjörkskog	128 000 ha
9050 Näringsrik granskog	3 000 ha
91D0 Skogsbevuxen myr	100 ha

Utpekade arter enligt Art- och habitatdirektivet

1015 Otandad grynsnäcka
1029 Flodpärlmussla
1355 Utter
1361 Lodjur
1389 Långskaftad svanmossa
1902 Guckusko
1911 Fjällräv
1912 Järv
1929 Spetshörnad barkskinnbagge
1930 Högnordisk blåvinge
1947 Fjällkrassing
1948 Skogsrör
1956 Blockhavsdraha
1959 Brudkulla
1969 Fjällviva
1986 Lappglansmossa

Utpekade arter enligt Fågeldirektivet

A001 Smålom
A002 Storlom
A038 Sångsvan
A042 Fjällgås
A082 Blå kärrhök
A091 Kungsörn
A098 Stenfalk
A102 Jaktfalk
A103 Pilgrimsfalk
A104 Järpe
A108 Tjäder
A127 Trana
A139 Fjällpipare
A140 Ljungpipare
A151 Brushane
A154 Dubbelbeckasin
A157 Myrspov
A166 Grönbena
A170 Smalnäbbad simsnäppa
A194 Silvertärna
A216 Fjälluggla
A217 Sparvuggla
A222 Jorduggla
A223 Pärluggla
A236 Spillkråka
A241 Tretåig hackspett
A272 Blåhake
A409 Orre
A456 Hökuggla
A457 Lappuggla

Beskrivning av området

Med sina mer än 550 000 ha av fjällhedars, sjöar, myrar och fjällnära skogar är Vindelfjällen Sveriges största naturreservat och ett av norra Europas allra största skyddade områden. Nästan all habitat som förekommer i den svenska fjällkedjan finns här, och många av dem täcker mycket stora arealer. Genom Vindelfjällens storlek och relativa orördhet har man utomordentliga möjligheter till fina naturupplevelser och att studera de arter och naturtyper som finns i fjällen. Vid Hemavan och i Ammarnäs driver Länsstyrelsen Naturum, där man kan få information om naturen i Vindelfjällen. Området är också mycket viktigt för renskötseln och många av områdets naturtyper har formats och är idag beroende av det extensiva renbete som bedrivits här sedan flera hundra år.

Vindelfjällsområdet består av flera olika delområden som är åtskilda av dalgångar, t.ex. de egentliga Vindelfjällen, Juktådalen och Artfjället. I väster gränsar området mot Norge, och i norr mot Norrbottens län. I ett så stort geografiskt område som Vindelfjällen skiftar naturen mycket mellan olika delar. Fjällen mot Norge har ett ganska mildt och fuktigt, atlantiskt klimat, medan de östra delarna har ett mer tydligt inlandsklimat.

Terrängen inom området är starkt skiftande. I Vindelfjällen finns typiska högfjällsområden men också lågfjäll både i form av svagt böljande, flacka ytor och i form av mer småbruten, variationsrik terräng. De högsta partierna ligger inom Norra Storfjället med ett flertal toppar över 1 500 m ö.h. Här ligger Norra Sytertoppen som utgör Västerbottens högsta punkt (1 766 m ö.h.). Flera glaciärer finns inom massivet som har en betydligt mer alpin prägel än övriga delar av området.

Norra Storfjället skiljs i öster från Ammarfjället av Tärnasjön, som är ett rikt område för våtmarksfåglar. Tärnasjön har utsetts som ett internationellt viktigt våtmarksområde, ett så kallat Ramsarområde, enligt Våtmarkskonventionen. Ammarfjället reser sig som en sockel med branta sidor upp över omgivningen. Medelnivån för massivet är drygt 1 100 m ö.h. medan topparna är några hundra meter högre. Lågfjällen dominerar landskapsbilden öster om Ammarfjället. Marsivagge är ett berömt fågelområde som ligger på 700 m.ö.h. Detta fina fågelområde är sedan länge fågelskyddsområde med beträdnadsförbud under häckningsperioden. Längst i väster ligger Artfjället, som är speciellt känt för sin rika flora.

Vindelfjällen är rik på sjöar och liksom vattendragen är de opåverkade av vattenregleringar. Den största sjön är Tärnasjön, och de största strömmande vattendragen är Vindelälven och Tärnanån. Huvuddelen av området täcks av alpin vegetation och fjällbjörkskog. De högsta topparna består av blockhällmarker och stora snölegemarker, medan de lägre alpina områdena huvudsakligen är fjällhedars av olika slag. Särskilt i Ältsvattsområdet finns stora fjällsippshedar, eftersom där finns stråk med kalk i berggrunden. Här finns också rikkärr. I dalgångarna, främst längs Tjulån och Vindelälven, finns ängsartade björkskogar och på ytterligare lite lägre höjd fjällnära granskogar. I anslutning till fjällägenheter och annan äldre bebyggelse finns på några platser slätterängar, som delvis fortfarande hävdas.

På många platser i Vindelfjällen finns en rik flora och området i sin helhet är intressant för botanister, eftersom man här kan hitta både nordliga och sydliga arter. Till exempel finns nordliga utposter av vårlök och smånunneört. Fjällarnika å andra sidan är en nordlig art som har sin sydligaste kända förekomst i Skandinavien inom området. Andra sällsynta växter som finns i området är t.ex. blockhavsdraba, fjällviva, fjällkrassing, brudkulla, lapsk alpros och fjällbrud.

I de lägre liggande delarna av reservatet finns mycket fina gran- och tallurskogar. Bland dessa områden bör nämnas Kirjesålandet som ligger i anslutning till Väretsfjällets sydostliga utlöpare. I detta stora urskogsområde dominerar granen, vilken täcker 3/4 arealen. Granskog är här beståndsbildande upp till 600 m.ö.h. I skogarna hittar man bitvis mycket rika skogstyper och i vissa sluttningar finns bördiga örtgranskogar med riklig förekomst av t.ex. stormhatt och torta. I Kirjesålandet hittar man många olika skogstyper. På vissa platser kan man finna 100-åriga brännor som plötsligt bryts av 300-åriga gammelgranskogar. I Kirjesålandet finns också två stora sjöar, Magasjön och Stenträsket.

I Vindelfjällen finns också en artrik fauna med ett flertal hotade arter som exempelvis lodjur, järv och utter, vilka alla har fasta stammar i området. Vindelfjällen är ett av de få fjällområden i Sverige där man kan se fjällräv. Arbete pågår med att genom bl.a. stödutfodring försöka rädda stammen. Här kan man också hitta ett flertal rovfågelsarter som jaktfalk och kungsörn. Under lämmelår är rovfågarna talrika, och man kan då också se fjälluggla om man har tur. De sällsynta vadarna myrspov och dubbelbeckasin finns häckande i Vindelfjällen och bland viktiga häckningsområden för änder och vadare kan nämnas Tärnasjön och Marsivagge. Sjöarnas fiskfauna utgörs framför allt av öring och röding.

Bevarandesyfte

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

De stora, obrutna fjällområdena, våtmarkerna och urskogarna, det rika fågellivet, samt förekomsten av fjällräv, lodjur, järv och brudkulla.

Motivering

Området är mycket stort och orört, med opåverkade björk- och barrskogar, fjällslutningar och myrmarker. Området är en del i ett större föryngringsområde för fjällräven. Området ger förutsättningar för ett rikt fågelliv i både fjäll-, skogs-, och våtmarksmiljöerna. Här finns växtarter som är mycket sällsynta nationellt, såsom brudkulla, fjällkrassing och blockhavsdraba.

Prioriterade åtgärder

Naturvårdsbränning i de talldominerade delarna kan bli aktuellt för att gynna den brandberoende spetshörnade barkskinnbaggen. Slätter och/eller bete av de höglänta slätterängarna för att gynna den hävdberoende floran och förhindra att ängarna växer igen. Stödutfodring av fjällräv och jakt på rödräv.

Beskrivning av utpekade naturtyper

3160 Myrsjöar

Myrsjöar är ofta små och kännetecknas av näringsfattigt vatten, låg produktivitet och påverkan av humussyror som gör dem naturligt sura. Myrsjöar är främst spridda i skogslandet och i Tärnasjöns dalgång.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Sjöarna ska ha en opåverkad hydrologi med intakta strandvåtmarker och strandskogar. Vattenkvaliteten ska vara tillräckligt god och belastningen av närsalter, miljögifter och grumlande ämnen begränsas. Främmande arter eller fiskstammar ska inte inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning. Arealen ska inte minska.

3220 Alpina vattendrag

Alpina och subalpina vattendrag med naturliga vattenståndsfluktuationer. De karakteriseras av en örtrik strandvegetation och vedartade fjällväxter som gynnas av störning. För att klassas som denna

naturtyp ska vattendraget ha liten eller ingen påverkan av eutrofiering, försurning eller fysisk påverkan.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god utan påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. försurning och eutrofiering. Vattendraget ska ha naturlig vattenföring och flödesdynamik. Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar. Den typiska strandvegetationen ska finnas kvar. Arealen ska inte minska.

3260 Mindre vattendrag

Mindre vattendrag förekommer i hela landet i såväl skogs- som jordbruksmark. Naturtypen omfattar oftast vattendrag som har strömföring lägre än 4 och/eller lägre årsmedelvattenföring än 20 m³/s.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Bäcken ska ha fria vandringsvägar samt naturliga vattenståndsfuktuationer och flöden utan påverkan av dikning. Vattenkvaliteten ska vara god. Arealen ska inte minska.

4060 Alpina rishedar

Fjällhedarna ovanför trädgränsen dominerade av dvärgvuxen och krypande busk- och risvegetation på såväl kalkfattiga som kalkrika marker. Naturtypen är vanligen påverkad av ett långvarigt renbete, vilket gynnar vegetationen om det inte blir alltför intensivt. Stora delar av kalfjällsområdena är klassade som den här naturtypen.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Hydrologin ska vara naturlig med försumbar påverkan av terrängkörning. Renbete ska förekomma, dock inte alltför intensivt. Arealen ska inte minska.

4080 Alpina videbuskmarker

Videbuskdominerade marker ovanför trädgränsen. De uppträder ofta kring bäckar, där de kan breda ut sig över stora arealer. Naturtypen förekommer på såväl kalkfattiga som kalkrika marker.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi med hög markfuktighet och återkommande översvämning eller översilning. Arealen ska inte minska.

6150 Alpina silikatgräsmarker

Silikatgräsmarker ovanför trädgränsen dominerade av gräs, halvgräs och örter. Jordtäcket är i regel tunt och består till största delen av vittringsmaterial. Snölegor som gränsar till naturtypen är också inkluderade. Vegetationen är vanligen artfattig och påverkad av ett långvarigt renbete.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara fortsatt öppen och ha en naturlig hydrologi. Renbete ska förekomma, dock inte alltför intensivt. Påverkan av terrängkörning ska vara försumbar. Gödslings- och försurningseffekter ska vara försumbara. Arealen ska inte minska.

6170 Alpina kalkgräsmarker

Kalkrika gräsmarker ovanför trädgränsen dominerade av gräs, halvgräs och låga örter. Floran är mycket artrik, ibland med inslag av exklusiva fjällväxter. Snölegor som gränsar till naturtypen är också inkluderade. Vegetationen är vanligen påverkad av ett långvarigt renbete.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi. Marken ska påverkas av ett extensivt renbete. För snölegorna är stor variation i snötäcket, delvis genom en varierande topografi, viktigt. Extrema snölegor ska vara översilade hela året, antingen från smältande snölegor eller från kalla källor. Arealen ska inte minska.

6410 Fuktängar

Fuktängar nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom långvarig hävd. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också stor betydelse för fågellivet. Naturtypen är inte karterad, men finns troligen på ett par platser.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi och fuktig mark. Markerna ska vara öppna med som mest 30 % krontäckning. Marken ska inte vara gödningspåverkad annat än från betande djur. Naturtypen ska vara påverkad av hävd och hävdgynnade arter ska finnas. Arealen ska inte minska.

6430 Högörtängar

Högörtängar förekommer på näringsrikt underlag och behöver störning, antingen hävd eller klimatfaktorer såsom snöskred, översvämningar och isskrapning, för att upprätthållas. De domineras av högväxta örter med inslag av gräs och halvgräs. Naturtypen är beroende av en naturlig hydrologi, bibehållen störning samt naturlig näringsstatus.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara fortsatt öppen och ha en naturlig hydrologi med tillräcklig markfuktighet. Artsammansättningen ska vara typisk för naturtypen och utan främmande arter. Arealen ska inte minska.

6520 Höglänta slätterängar

Artrika, hävdpräglade ängar i fjällnära och andra höglänta områden. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid), men kan vara stadd i igenväxning. Blomrika slättermarker har mycket stor betydelse för många arter, inte minst slättergynnade kärlväxter, fjärilar och vildbin. Naturtypen är idag mycket hotad nationellt. I Vindel-fjällen finns en mängd slättermarker i olika skick. Historiskt har dessa marker varit mycket viktiga för människorna som bodde i fjällen. På sensommaren har ängarna slagits och höet har använts som mat för djuren under vintern. Idag finns inte längre samma behov av foder och slättermarkerna är på många håll övergivna och håller på att växa igen.

Bevarandetillstånd idag

En del slätterängar hävdas fortfarande på traditionellt vis, ofta med hjälp av miljöstöd, och hyser därför höga naturvärden. De finns framförallt i trakten kring Ammarnäs, dalgången kring Tjulträsk och Vindelådalen vid Aitenas. Västra Slätvik och Åkernäs vid Överst-Juktans stränder har också hävdade slätterängar. I Aivak vid Överstjuktans strand är slätterängarna restaurerade och slätas årligen. Dessa slätterängar har gynnsamt bevarandetillstånd. På flera av dem finns dock potential att utöka slättern till omkringliggande, igenväxande ängar.

Övriga slätterängar håller antingen på att växa igen eller har en okänd hävdstatus. Flertalet av dem ligger i Juktådalen, några i Tjulträskdalen. I övrigt finns ett fåtal slätterängar spridda i området, bl.a. vid sjön Biellojaure. Bevarandetillståndet för dessa bedöms vara ogynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska hävdas genom slätter. Hävdgynnade arter ska finnas. Krontäckning av träd och buskar ska vara max 30 %. Marken ska inte vara gödselpåverkad, och kvävegynnade arter ska finnas i begränsad utsträckning. Arealen ska inte minska.

7140 Öppna mossar och kärr

Naturtypen öppna mossar och kärr är brett definierad och inkluderar mossar och kärr som är plana, svagt välvda, eller sluttande. De ska vara öppna eller glest trädbevuxna och inte ha mer än 30 % krontäckning. En stor mängd öppna myrar finns i björkskogarna och mer sammanhängande längs vattendrag och sjöar i områdets dalgångar. Öppna myrar som ingår i stora myrkomplex förs istället till aapamyror.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrats genom t.ex. dikning eller exploatering. Myrarnas struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Naturtypen ska vara fortsatt öppen. Arealen ska inte minska.

7160 Källor och källkärr

Källor och källkärr som påverkas av ständigt framspringande kallt, mineralrikt grundvatten. Den källpåverkade vegetationen är särpräglad och förekommer ofta fläckvis vid källan och bäckarna. I källorna kan järnockrabildning förekomma. Naturtypen är inte karterad, men finns spridd i området.

Bevarandetillstånd idag
Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Hydrologin ska vara naturlig med framspringande källvatten, utan påverkan av dikning eller terrängkörning. Förhållandena ska vara fortsatt mineralrika. Naturtypen ska inte växa igen. Typiska arter ska förekomma. Arealen ska inte minska.

7230 Rikkärr

Som rikkärr klassas myrar och rika källmiljöer med en ständig tillförsel av vatten från omgivningen som bidrar till höjt pH. Myren har vanligen pH 6 eller högre. Rikkärren är beroende av en opåverkad hydrologi, förhållandena som gynnar höga pH-värden och en naturlig näringsstatus utan påverkan från t.ex. gödsling. Här finns en speciell flora och fauna som varierar med t.ex. krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. En stor andel av myrarna söder om Vuohkiere ner mot Bielluojavvrie är rikkärr.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrans genom t.ex. dikning, körskador eller exploatering. Kärrets struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Naturtypen ska vara fortsatt öppen. Arealen ska inte minska.

7240 Alpina översilningskärr

Kärr eller annan fuktig, kalkrik mark i fjällen. Vegetationen är inte heltäckande utan fläckar av bar mineraljord som kontinuerligt exponeras genom vindblottor, frost/uppfrysning och/eller hydrologiska processer finns insprängd. Livsmiljön är ofta artrik och hyser en lågväxt vegetation av mossor, tåg- och starrväxter, däribland svedstarr.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska påverkas av permafrost eller långvarig tjäle. Mineraljord ska blottas genom olika processer. Hydrologin och hydrokemin ska vara naturlig utan nämnvärd påverkad från terrängkörning eller tramp. Naturtypen ska vara artrik och typiska arter ska finnas. Arealen ska inte minska.

7310 Aapamyrr

Aapamyrr består av en eller flera myrtyper som tillsammans bildar ett stort, sammanhängande myrkomplex. För att klassas som aapamyrr måste myrkomplexet vara minst 20 ha stort. En aapamyrr hyser också arter, framförallt fåglar, som är beroende av stora, sammanhängande myrområden. Aapamyrrar finns koncentrerade i Tärnasjöns dalgång och även spridda i områdets nordöstra delar.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrats genom t.ex. dikning, körskador eller exploatering. Myrkomplexets struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Aapamyren ska behålla sin mosaik av olika myrtyper, både öppna och skogbevuxna. Arealen ska inte minska.

8110 Silikatrasmarker

Naturliga rasmarker som består av svårvittrade och näringsfattiga silikatbergarter. Naturtypen saknar sammanhängande växttäckte och är mer eller mindre trädlös. Silikatrasmarkerna finns spridda framförallt i höjdlägen inom de alpina delarna av området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska hållas öppen genom ras, snöskred och tramp från människor eller djur. Luften ska vara fri från luftföroreningar för att krävande arter av lavar och andra typiska arter ska finnas kvar. Hydrologin ska vara ostörd. Arealen ska inte minska.

8120 Kalkrasmarker

Habitatet utgörs av basiska rasbranter i bergsområden med kallt klimat. Till typen hör blockrika sluttningar och branter, vittringsbranter eller erosionsmarker i fjäll- och andra bergsområden med lättvittrade bergarter. Ofta slits stora block loss genom frostsprängningar och ansamlas nere i branten. Artrikedomen av växter, mossor och lavar är ofta särpräglad och varierar beroende på bergartens näringshalt, vittring och mikroklimat. Kalkrasmarker finns på några fjällsluttningar i området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara opåverkad av mänsklig aktivitet. Hydrologin ska vara ostörd. Sluttningsprocesser som ras och laviner som upprätthåller en måttlig störning ska fortgå för att hindra etablering av ett sammanhängande vegetationstäckte. Typiska arter ska finnas kvar och inte minska påtagligt. Arealen ska inte minska.

8210 Kalkbranter

Naturtypen utgörs av kalksten eller kalkrika klippor med vegetation i sprickor och på hållar. Även ultrabasisiska bergarter (t.ex. serpentinit) räknas hit. Habitatet innehåller mycket artrika och särpräglade växtsamhällen som varierar med exponering och fuktighetsförhållanden. Branterna är ofta boplats för rovfåglar.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Grusnarven ska förekomma och inte minska påtagligt. Hydrologin ska vara ostörd. Substratet ska inte utsättas för intensivt slitage och störning.

8220 Silikatbranter

Silikatrika klippor, med vegetation på stenhällar och i sprickor. Berggrunden utgörs av svårvittrade och näringsfattiga graniter, gnejser och skiffrar. I representativa fall är branten högre än 5 m, och består huvudsakligen av fast berggrund till skillnad från rasmarker.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Hydrologin ska vara ostörd. Substratet ska inte utsättas för intensivt slitage eller störning. Förekommande typiska arter ska finnas kvar och inte minska påtagligt. Arealen ska inte minska.

8310 Grottor

Alla grottor och vattenområdena inuti dessa som kan innehålla specialiserade eller endemiska arter. I Sverige är florans och faunan mycket sparsam och dåligt känd. Floran utgörs av mossor och alger vid grottans mynning. I området finns bl.a. Sotbäcksgrottan på Artfjället och Marmorgrottan vid Övre Ältsvattnet.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Grottan ska ha en naturlig hydrologi och en intakt struktur. Eventuella arter knutna till grottan ska finnas kvar.

9010 Taiga

Som taiga räknas skog med relativt liten påverkan och vars strukturer och funktioner liknar dem i en urskogsartad skog eller en naturskog. Viktigt är att det finns en skoglig kontinuitet och att träden är i olika åldrar och storlekar. Stora områden med taiga finns i de östra delarna, framför allt i Kirjesålandet, Matsorliden och Juktådalen.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Skogen är naturskogsartad och värdena kommer att utvecklas ytterligare över tid.

Bevarandemål

Naturtypen ska huvudsakligen präglas av naturliga processer och träd i olika åldrar och dimensioner ska finnas. Död ved ska finnas i stor mängd och i olika grader av nedbrytning. Arealen ska inte minska.

9040 Fjällbjörkskog

Skog i subalpin miljö med minst 10 % krontäckning där minst 50 % av grundytan består av fjällbjörk. Fjällbjörkskog täcker stora arealer i dalgångarna och längs fjällsluttningarna i området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska präglas av naturliga störningar såsom stormfällning, insektsangrepp, översvämningar och brand. Skogens strukturer och funktioner ska likna dem i en naturskog med mycket gamla träd och

död ved. Påverkan från skogsbruk, vägbygge, eller annan verksamhet ska vara försumbar. Hydrologin ska förbli opåverkad. Arealen ska inte minska.

9050 Näringsrik granskog

Den näringsrika granskogen växer oftast på basisk berggrund med rörligt markvatten. Fältskiktet är i huvudsak präglad av de näringsrika förhållandena och är ofta artrikt. På grund av den ofta höga näringstillgången är produktiviteten hög. Naturtypen är inte karterad. Man har bedömt att ca 5% av taigan består av näringsrik granskog.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning och skogen är naturskogsartad.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara präglad av lång kontinuitet med träd i olika åldrar och dimensioner samt ett stort inslag av död och döende ved. Hydrologin ska förbli oförändrad för att näringsrikt, rörligt vatten ska fortsätta påverka naturtypen. Fältskiktet ska vara örtrikt och typiska arter ska förekomma. Arealen ska inte minska.

91D0 Skogsbevuxen myr

Naturtypen förekommer på fuktiga–blöta myrar med högt liggande grundvattenyta. Krontäckningen är minst 30 %.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi och hydrokemi utan påverkan från t.ex. dikningar eller körskador. Det ska finnas träd i olika åldrar och dimensioner och med inslag av död ved. Skogen ska präglas av naturlig dynamik utan påverkan från skogsbruk. Arealen ska inte minska.

Beskrivning av utpekade arter

Arter utpekade enligt Art- och habitatdirektivet

Otandad grynsnäcka

Otandad grynsnäcka är en nordlig art med huvudförekomsterna i fjällkedjan och Jämtlands kalkområden. I Vindelfjällen är den funnen på en plats 2005, i ett sluttande rikkärskomplex med källor vid Tärnajöns nordöstra strand.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Livsmiljön är opåverkad av dikning. Dock finns ingen uppskattning av hur stor populationen är. I en framtid kan klimatförändringar förändra hydrologin och skapa igenväxning.

Bevarandemål

Populationen i området ska vara livskraftig och inte minska i antal eller utbredning. Dess livsmiljö ska inte utsättas för igenväxning eller förändringar i hydrologi och hydrokemi.

Flodpärlmussla

Flodpärlmusslan är knuten till vattendrag med strömmande och forsande partier. Strömhastigheten måste vara så hög att igenslamning, pålagring och inbäddning undviks under större delen av året. Flodpärlmusslan är beroende av öring som värddjur under musslans larvstadium.

Bevarandetillstånd idag

Okänt. Arten är inte funnen i området. Den är funnen i Girjesån norr om Slussfors, några kilometer utanför områdets gräns. Här fann man dock bara en enda mussla. Det är möjligt att flodpärlmussla förekommer i området.

Bevarandemål

Arten ska finnas i området och dess population ska inte minska. Populationen ska innehålla musslor i alla åldersklasser. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar belastning av grumlande, försurande och övergödande ämnen. Vattenflödet ska vara naturligt utan påverkan av reglering, rensning eller kanalisering. Skogen längs ån ska inte avverkas eftersom det leder till ökat solinsläpp och högre vattentemperaturer. En livskraftig och föryngrande population av öring är nödvändig för att flodpärlmusslan ska kunna föryngra sig.

Utter

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året runt och som har tillgång till landområden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar etc. Uttern är vintertid beroende av strömmande vatten som ger möjlighet till näringsfångst om sjöarna blir islagda. Utterhonors hemområde omfattar ett område på cirka 28 kilometer strandlängd. Vuxna hanar har hemområden med en storlek av omkring 45 kilometer strandlängd.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. Bedöms vara gynnsamt på länsnivå. Inventeringar som Länsstyrelsen gjort visar att arten har ökat på senare år. Dock finns inga populationsuppskattningar för länet.

Bevarandemål

Arten ska ha en gynnsam status på länsnivå. Det specifika området ska utgöra en god livsmiljö för arten och bidra till dess gynnsamma status på regional och nationell nivå. Vattnen ska vara naturligt fiskrika och vattenkvaliteten ska vara god, med försumbar påverkan från försurning och övergödning. Vattendragen ska ha en naturlig hydrologi, utan påverkan från vattenreglering eller andra vandringshinder. Uttern ska fritt kunna vandra längs vattendragen utan hinder från vältrafikerade vägar.

Lodjur

Lodjuret kräver viltrika marker för att få tillräckligt med föda. Det förekommer i stor utsträckning i kuperade och från människan ostörda marker. Lodjurets hemområde för honor är 3 – 5 kvadratmil och för hanar 6 – 10 kvadratmil.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. På länsnivå bedöms tillståndet för lodjuret vara gynnsamt. Förvaltningsmålet från 2018 är i genomsnitt 23 föryngringar varje år i länet. Lodjursstammen har gått upp och ner kraftigt sedan inventeringar påbörjades i Västerbotten 1996. För 2017/18 finns 28 föryngringar som berör länet dokumenterade.

Bevarandemål

Arten ska ha en gynnsam status på länsnivå. Det specifika området ska utgöra en god livsmiljö för arten och bidra till dess gynnsamma status på regional och nationell nivå. Området ska erbjuda ostörda platser för honans lya.

Långskaftad svanmossa

Långskaftad svanmossa växer på myrar av medelrik typ, i gungflyn, samt vid sumpiga sjö- och åstränder i skogs och låglandet. Sedan 1970-talet är arten funnen på ett 10-tal lokaler i Norrland, men är troligen försvunnen från hela Sydsverige söder om Dalarna och Gästrikland.

Bevarandetillstånd idag

Svårt att säga. Arten är funnen år 2011 på en plats i området, Vindelkroken. Arten är liten och svårinventerad, särskilt för ett så stort område, och det är möjligt att arten finns på fler platser i området.

Bevarandemål

Arten ska finnas i området och dess population ska inte minska. Livsmiljön ska vara fri från dikning, övergödning och igenväxning.

Guckusko

Guckuskon växer helst halvöppet på mark med rörligt markvatten och god näringstillgång. I norr påträffas den främst i granskog med större eller mindre inblandning av lövträd, och den växer gärna i ljusare delar av skogen som gränsar mot öppna myrar.

Bevarandetillstånd idag

Okänt. Arten är funnen på en lokal på Artfjället, men är inte återfunnen i modern tid. Den blommar antagligen inte varje år på grund av lokalens höga läge, men finns troligen kvar.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar. Livsmiljön ska ha en naturlig hydrologi och ett fuktigt mikroklimat.

Fjällräv

Fjällräven är en art knuten till tundra och arktiska kuster. I Skandinavien finns arten ovanför trädgränsen. Den lever framförallt av smågnagare och antalet kullar är starkt kopplat till gnagarcyklerna. Förr var den mycket vanlig i svenska fjällen, och på 1800-talet fanns uppskattningsvis 4000 vuxna individer bara i Sverige. Hård jakt i början på 1900-talet gjorde att populationen minskade kraftigt och fjällräven försvann helt från vissa områden. Fjällräven fredades 1928 men har trots det haft svårt att öka i antal. Orsakerna till det verkar vara flera, bl.a. uteblivna och ojämna gnagartoppår, fragmentering, samt konkurrens från rödräv.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. Bedöms vara ogynnsamt på nationell nivå. Totalt föddes 88 kullar i Sverige år 2015. Det är den högsta siffran på 30 år. Idag finns omkring 175 reproducerande fjällrävar i Sverige. Vindelfjällen ingår i ett av fjällrävens tre kärnområden.

Bevarandemål

Den svenska fjällrävsstammen ska ha en gynnsam bevarandestatus. Det långsiktiga målet för hela den skandinaviska fjällkedjan, inklusive de norska delarna, är att det år 2035 ska finnas 250 kullar per år. Vidare ska fjällrävsstammen bestå av minst 1000 köns mogna individer i genomsnitt per år och det ska födas minst 250 kullar under år med god tillgång på fjällämmel. Populationerna ska vara tillräckligt stora och geografiskt sammanhängande för att fjällrävarna ska kunna hitta obesläktade partners att para sig med.

Järv

Järven starkt knuten till fjällen och de fjällnära skogsområdena. Arten har dock expanderat under den senaste tioårsperioden och finns nu från fjällen ner till Lyckseletrakten. På grund av järvens begrän-

sade utbredning i EU har Sverige och Västerbotten ett särskilt ansvar för arten. Ynglande honors revir tycks uppgå till 1 – 2 kvadratmil medan en hannes revir är mångdubbelt större och överlappar flera honors.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. På länsnivå bedöms tillståndet för järven vara knappt gynnsamt. Förvaltningsmålet från 2018 är i genomsnitt 30 föryngringar varje år i länet med viss variation mellan åren. Antal dokumenterade föryngringar i länet 2018 var 21 och därmed långt under förvaltningsmålet.

Bevarandemål

Arten ska ha en gynnsam status på länsnivå. Det specifika området ska utgöra en god livsmiljö för arten och bidra till dess gynnsamma status på regional och nationell nivå. Lämpliga platser för lyor, såsom blockrik mark, gammal skog, samt snörika sluttningar, ska finnas och vara ostörda under vår-vintern.

Spetshörnad barkskinnbagge

Den spetshörnade barkskinnbaggen hittas på brandfält där den lever under barken på nyligen brända barrträd och antas leva på trädlevande svamp i sprickor på träden. Den är funnen på såväl gran som tall, de flesta sentida fynden är från branddödade granar i solexponerade lägen med löst kvarstannande bark. Arten förekommer vanligtvis de närmaste åren efter brand, men enstaka fynd har gjorts så sent som 6 – 8 år efter brand.

Bevarandetillstånd idag

Okänt. Arten är aldrig funnen i området. Stora delar av barrskogen är grandominerad och har inte brunnit på mycket länge, och utgör därför inte en lämplig livsmiljö. Det finns dock brandpräglade, talldominerade skogar i framförallt Juktådalen. Dessa delar kan komma att utgöra viktiga lokaler för arten om de tillåts brinna.

Bevarandemål

Arten ska förekomma i området efter bränning. Brand ska förekomma regelbundet i landskapet, och Vindelfjällen ska vara ett viktigt område på landskapsnivå.

Högnordisk blåvinge

Högnordisk blåvinge påträffas i norra fjällkedjan ovan fjällbjörkskogsgränsen på sydvända sluttningar, klipputsprång, klipphyllor, raviner och i karstlandskap. Arten hör hemma i vegetationsfattiga miljöer där den föredrar solexponerade och vindskyddade lägen. Fjärilen förekommer på kalkhaltig mark eftersom larvens värdväxt, purpurbräcka, är kalkgynnad.

Bevarandetillstånd idag

Okänt. Arten är rapporterad från en lokal nära Ammarnäs 2008. Den eftersöktes vid två tillfällen, 2010 och 2014, på Södra Brandsfjället vid Strimasund utan att hittas. Kunskapsläget är för Vindelfjällen, precis som resten av landet, undermåligt. Arten bedöms på nationell nivå ha dålig status.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska i antal eller utbredning. Störning som renbete och aktiva markprocesser ska förekomma eftersom det gynnar både blåvingen och dess värdväxt purpurbräckan.

Fjällkrassing

Fjällkrassing är starkt kalkbunden och växer i rasmarker, på flytjord och klippvallar. Den förekommer främst ovanför trädgränsen, men kan även växa på lämplig mark i övre delen av den subalpina region-

en. Arten är klart gynnad av störning som klimatiskt betingad stress, aktiva markprocesser (i rasbranter och liknande) och renbete.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Arten är hittad i ett område väster om Övre Ältsvattnet, nära norska gränsen. Populationen är stor.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska i antal eller utbredning. Störning som renbete och aktiva markprocesser ska förekomma. Aktiva rasbranter ska inte stabiliseras. Hydrologin ska vara gynnsam för att förhindra uttorkning.

Skogsrör

Skogsrör förekommer främst i fuktig barr- och blandskog med högrötsvegetation. Den växer ofta utmed bäckar i raviner och i skogsslutningar, men även på plan mark där underlaget är näringsrikt och kalkhaltigt.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Arten finns inte rapporterad från själva området, men väl i dess närhet i Tängvattendalen och Umeälvens dalgång västerut. Arten bedöms vara vanlig i områdets barrskogsdelar.

Bevarandemål

Populationen i området ska vara livskraftig och inte minska i antal eller utbredning. Livsmiljön ska ha en opåverkad hydrologi och inte påverkas av skogsbruksåtgärder.

Blockhavsdraba

Blockhavsdraban kräver öppen, mineralrik mark med tidig snösmältning och lång vegetationsperiod. Lokalerna är oftast steniga och belägna på eller nära fjälltoppar i mellanalpin zon, vanligen från cirka 1200 – 1700 meter över havet.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Arten är i sen tid (2005, 2008) återfunnen på två lokaler på Artfjället. Från den västra lokalen är 187 plantor rapporterade, från den östra lokalen 40 plantor.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska i antal eller utbredning. Dess extrema livsmiljö, med torra, kalla och utsatta växtplatser, måste finnas kvar för att arten inte ska utsättas för konkurrens från starkare arter.

Brudkulla

Brudkulla växer i fjällen och förekommer där på ljusöppna lokaler såsom fjällängar eller gläntor i fjällbjörkskog. Den är kalkgynnad och förekommer endast där pH är högre än 6,5. Arten är endemisk för Sverige och är endast känd från södra Lappland.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Populationen i området är stor. Dock finns stora mellanårsvariationer.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska i antal eller utbredning. Växtplatserna ska vara ljus-öppna utan igenväxning av högrörter och fjällbjörk. Markstörning i form av renbete ska finnas eftersom det underlättar frögroningen.

Fjällviva

Fjällvivan växer i kalkrika, sydexponerade och fuktiga miljöer som bäckstränder, klippor, på vittringsgrus och i fjällängar. Den förekommer både i subalpin och lågalpin zon. Artens ekologi är dåligt känd.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Arten finns spridd i området. Ett par kända lokaler finns på Artfjället, bl.a. Fjällripfjällets sydsida och Gielasvaratj. Några lokaler finns i centrala Vindelfjällen också, bl.a. Gukkesbaktie och Storhobben.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska i antal eller utbredning. Renbetet ska vara måttligt intensivt. Dess livsmiljö ska ha en opåverkad hydrologi.

Lappglansmossa

Lappglansmossa förekommer endast i låg- till mellanalpin zon i fjällen. Den växer på mycket kalkrika block på fuktiga eller våta platser, ibland i källmiljö.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Arten är funnen på tre lokaler i området. Någon uppskattning av populationsstorlek finns dock inte.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska i antal eller utbredning. Dess livsmiljö ska ha en för arten gynnsam hydrologi och inte påverkas av förändrad markanvändning.

Arter utpekade enligt Fågeldirektivet

Vindelfjällen är ett av de mer kända fågelområdena i den svenska fjällkedjan, och till delar också bland de bäst undersökta. Kring Ammarnäs har LUVRE-projektet övervakat och inventerat fåglar sedan 1963. Det är en av de längsta serierna inom miljöövervakning av fåglar i Europa. Utöver det är andra fågelinventeringar gjorda i olika delar av området sedan 1950-talet. Trots detta finns data bara om små delar av Vindelfjällen. Förutom Ammarnäsområdet finns undersökningar bland annat från Tärnasjön med omnejd, områdena kring Vindelkroken och på Artfjället. Särskilt kända fågelrika områden är Marsivagge (djur- och växtskyddsområde nära Ammarnäs), delar av Björkfjället, i trakten av Vindelåkroken och våtmarksområdena kring Laivavaggie och Tärnasjön. Större delen av området besöks sällan av ornitologer. Vissa av de särskilt skyddsvärda fågelarterna (nedan) finns koncentrerade på enstaka områdena, medan de flesta är spridda över hela Vindelfjällen.

Smålommen häckar sparsamt i gölar och mindre sjöar i området. Häckningar kan ske både på kalfjället och i fjällbjörkskogen. Arten födosöker främst i de större sjöarna, som Stora Tjulträsket, Överuman, med flera. Viktigt för smålommen är att det finns någorlunda ostörda, fiskfria häckningsvatten och bra fiskevatten med goda bestånd av fisk i lämplig storlek.

Storlommen häckar i större sjöar i området. Den häckar och födosöker huvudsakligen i samma sjöar, och liksom smålommen behöver den ostörda häckningsplatser (helst på öar) och goda fiskbestånd.

Sångsvanen häckar på blöta myrar och i sjöar och tjärnar med rik vegetation. Den hämtar sin föda i sötvattensmiljöer. Populationen har ökat kraftigt i hela landet under de senaste 30 åren.

Fjällgås är en globalt hotad art som minskat kraftigt sedan 1940-talet. Fram till början av 1960-talet fanns flera häckningslokaler inom Vindelfjällen. Särskilt Tärnasjöområdet var viktigt för arten. Ett mindre antal fjällgäss rastar före häckningen på Ammarnäsdeltat innan de färdas norrut till häckningsområdena i Arjeplogsfjällen. Där häckar de vid sjöar och tjärnar i björk- och videzonerna.

Blå kärrhöken häckar sparsamt i området under gnagarår. Häckningar kan ske både på kalvfjället, i fjällbjörkskogen och i skogslandet, och de nyttjar öppna och halvöppna marker i hela området för födosök.

Kungsörnen födosöker regelbundet inom området. Den häckar i risbon i klippbranter och i träd.

Stenfalken häckar sparsamt framför allt i fjällbjörkskogen inom området. Boet läggs i kråkböna. Stenfalken jagar småfåglar och under gnagarår även smådäggdjur mest på kalvfjäll och myrar.

Jaktfalken finns i flera revir inom området. Viktigt för arten är att boplatserna är ostörda. Störningar från naturintresserade kan bli ett problem, och häckningsplatser ska hanteras med sekretess.

Pilgrimsfalken häckar främst på klippfyllor i branta klippväggar. Pilgrimsfalkar lever av andra fåglar som den slår i luften. Viktigt för arten är att boplatserna är ostörda. Störningar från naturintresserade kan bli ett problem, och häckningsplatser ska hanteras med sekretess.

Järpen är en stannfågel som häckar allmänt i grandominerad skogsmark i de lägre delarna av området. Antalet växlar liksom för andra hönsfåglar.

Tjädern häckar allmänt i de lägre delarna av området, men kan förekomma upp i fjällbjörkskogen. Tjädern utnyttjar olika miljöer under olika delar av året och sumpskogar och myrkanter är särskilt viktiga områden för hönor med kycklingar där de finner både skydd och föda.

Tranan häckar på myrar och vid sjöar och vattendrag med sankta stränder. Den söker föda inte bara i våtmarkerna utan även till skogs eller i jordbruksområdena.

Fjällpiparen är en sparsam men spridd häckfågel på torra, karga fjäll i området.

Ljungpiparen är en av de mest allmänna häckfåglarna på kalvfjäll men också på myrar inom hela området. Den är en karaktärsfågel för fjällhedar, både på plana marker och på fjällsluttningar.

Brushanen är en sparsamt förekommande häckfågel på myrmark och i anslutning till sjöar eller vattendrag. Under senare år har beståndet i Sverige och Västeuropa minskat kraftigt på grund av att norrsträcket, artens flyttled, av brushanar har förskjutits österut.

Dubbelbeckasinen föredrar kalkrika fjällsluttningar med gott om fuktiga eller måttligt blöta videbuskmarker, backmyrar och liknande. Ett antal spelplatser är kända inom området, främst nära Ammarnäs, men den förekommer med all sannolikhet spritt över hela Vindelfjällen.

Myrspoven häckar på sankar, risbevuxna lågfjällshedar där den har boet på marken på torrare eller upphöjda platser. Vindelfjällen är det sydligaste kända området i Sverige där det finns en fast stam, cirka 20 par 1999, och antalet har ökat här.

Grönbenan är en vanlig häckfågel på myrar, särskilt blöta sådana, vid gölar och andra våtmarker i hela området, men går inte långt över trädgränsen.

Smalnäbbad simsnäppan förekommer sparsamt eller är lokalt ganska vanlig vid småsjöar, blöta myrar med vattensamlingar eller vid vattendrag där det finns fiskfria vatten med gott om lämplig föda.

Silvertärnan är vanligt häckande vid sjöar i området men endast i enstaka par vid varje sjö.

Fjällugglan förekommer regelbundet inom området i små antal, men inga häckningar har skett under senare tid.

Sparvugglan häckar sparsamt i fjällbarrskog i områdets lägre delar.

Jordugglan är vanlig på kalfjäll och myrar under gnagarår och häckar då över hela området utom på högre höjder. Andra år är den sparsam eller saknas. Den jagar på öppen mark, och häckar på marken.

Pärlugglan häckar sparsamt i äldre barr- och blandskog. Den behöver god tillgång på bohål i träden och hög gnagartäthet för att lyckas med häckningen.

Spillkråkan lever i barr- och blandskog, gärna äldre, variationsrik skog med gott om död ved och gamla träd. Den hackar ut bohålor som sedan kan användas av flera andra fågelarter men även ekorre och mård kan nyttja dem.

Tretåiga hackspetten häckar i barrskogsmiljöer i de lägre delarna av området, talrikast i naturskogar med gran som dominerande trädslag. Den förekommer även upp i fjällbjörkskogen,

Blåhaken är tämligen allmän häckfågel i videsnår på kalfjället, utmed bäckar eller i fjällbjörkskogen.

Orren är spridd inom området mest i fjällbjörkskog, myrkanter och liknande.

Hökugglan häckar sparsamt i fjällbarrskog och fjällbjörkskog inom hela området vid god tillgången till gnagare. Boet läggs oftast i en hålighet eller en högstubbe.

Lappugglan är en nomadiserande art som häckar i Vindelfjällen när tillgången på smågnagare och näbbmöss är god. Den jagar på öppna ytor men är beroende av risbon efter andra rovfåglar, i skogsmark när den häckar.

Bevarandetillstånd idag

Flertalet av de utpekade fågelarterna har ett gynnsamt bevarandetillstånd. Området har stora arealer av naturtyper i gott bevarande och som är utmärkta häckningsmiljöer. Området är ostört och är inte nämnvärt negativt påverkat av mänsklig aktivitet. Vissa av arterna har minskat nationellt, exempelvis blåhake, brushane och blå kärrhök, men det beror på påverkan utanför området. Generellt är pågående klimatförändringar ett hot mot flera av arterna.

Bevarandemål

Bevarandemål för varje art för sig har inte formulerats ännu. Generellt gäller följande: Samtliga utpekade fågelarter ska finnas kvar i området i stabila bestånd. Antalet häckande par ska inte minska nämnvärt förutom vad som ingår i de naturliga variationerna. Årsvariationerna är dock ofta relativt stora för fåglar i fjällområdet, bland annat beroende på gnagarförekomsten och väderleken. Arterna ska vara spridda över området utifrån var det finns lämpliga häcknings- och födosöksmiljöer. Häckningsmiljöerna, som i området till helt övervä-

gande del motsvaras av utpekade naturtyper, ska inte försämrats vad gäller strukturer och funktioner eller minska i areal eller utbredning.

Hotbild

Avverkning och annat skogsbruk skulle förstås innebära ett stort hot, men eftersom området är skyddat som naturreservat får inget skogsbruk förekomma här. Många av de utpekade arterna är beroende av äldre träd, täta skogspartier, och en intakt skog ner mot myrarna.

Dikning skulle utgöra ett hot mot myrarnas funktion och många av de utpekade arterna. Igenväxning är ett hot mot flera av områdets utpekade fågelarter som är beroende av stora, öppna ytor, framför allt ljunpipare och orre. Den otandade grynsnäckan är också beroende av en orörd hydrologi.

Upphörd hävd, i form av renbete eller slåtter, är ett hot mot flera av arterna som är hävdberoende, såsom brudkulla och fjällviva. Olaglig plockning och uppgrävning är ett hot, framförallt mot brudkullan.

Fisktomma sjöar utgör viktiga häckningsmiljöer för den smalnäbbade simsnäppan, och inplantering av fisk i dessa utgör ett hot. Minken är ett hot mot markhäckande fåglar.

Fjällräven är rödlistad i Sverige och klassad som starkt hotad. Den lilla och fragmenterade populationen gör arten känslig för en rad problem: inavel, problem att hitta partner, lokala utdöenden orsakade av t.ex. rävska och andra sjukdomar, samt långsam återkolonisation. Uteblivna, glesa, eller oregelbundna smågnagartoppar hotar fjällrävens möjligheter att fortplanta sig. Den större rödräven har under senare tid spritt sig allt längre upp i fjällen och konkurrerar där med fjällräven om föda och boplatser.

Klimatförändringar riskerar på sikt att påverka nederbörd, temperatur, snötäcke m.m. så mycket att vissa arter, artgrupper eller hela system minskar eller försvinner. Särskilt känsliga är fjällnära naturtyper och arter. Arter med små populationer är extra känsliga, t.ex. blockhavsdra, fjällkrassing och högnordisk blåvinge. Ett varmare klimat kommer att påskynda rödrävens expansion i fjällen, vilket hotar både fjällräven och fjällgäsen. Klimatförändringar kan t.ex. påverka gnagarcyklerna. Uteblivna, glesa eller oregelbundna gnagartoppar är ett hot mot fjällräven och de utpekade ugglearterna särskilt fjällugglan.

Störning under häckningen är ett hot mot flera fågelarter, såsom fjällgås, kungsörn, jaktfalk, stenfalk, pilgrimsfalk och fjälluggla. Fjällräven är störningskänslig vid lyan. Även de stora rovdjuren är störningskänsliga, särskilt under vårvintern. Ett högt jakttryck kan utgöra ett hot mot de stora rovdjuren.

Terrängkörning, både skoterkörning på vintern och fyrhjuling på barmark, är en betydande källa till störning. Terrängkörning kan även orsaka svårläkta markskador som påverkar negativt under lång tid. Särskilt utsatta är myrmarker.

Vindkraftsexploatering är ett möjligt hot mot kungsörnen. Kungsörnen har stora revir och rör sig över stora områden. Vindkraftverk kan därför utgöra ett hot även om de finns långt från kända häckplatser, men hotet ökar ju närmare boet de placerats och drivs. Kartläggning av var och på vilka höjder kungsörnarna flyger inom sitt revir förordas innan det kan avgöras om en tänkt placering av vindkraftverk påverkar fåglarna menligt.

Övriga verksamheter som kan påverka hydrologin innefattar exploatering såsom väg- och anläggningsbyggen, täktverksamhet såsom bergtäkt, kalkning och gödsling. Dessa och liknande verksamheter kan påverka området även om de bedrivs utanför områdets gränser.

Bevarandeåtgärder

Skyddsåtgärder

Vindelfjällen är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder, innanför och utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap. 28 – 29 §§ miljöbalken. Området är även skyddat som naturreservat. Exploatering i form av bebyggelse och anläggningar är reglerat enligt miljöbalken 4 kap. 5 §.

Skydd mot vattenreglering av Vindelälven och dess biflöden, samt Tärnaån, Girjesån och Juktån uppströms Fjosoken enligt miljöbalken 4 kap. 6 §.

Beträdnadsförbud gäller i Marsivagge 15 maj – 1 augusti.

Tärnasjön är utpekad i Ramsarkonventionen som ett internationellt viktigt våtmarksområde.

Utsett till Important Bird and Biodiversity Areas (IBAs) av BirdLife International.

Långskaftad svanmossa, guckusko, fjällkrassing, skogsrör, blockhavsdraba, brudkulla, fjällviva och lappglansmossa är fridlysta enligt miljöbalken 8 kap. 1 – 2 §§ med stöd av 7 § Artskyddsförordningen (2007:845). Det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt skada fridlysta växter.

Det är förbjudet att fiska flodpärlmussla enligt 5 § Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen. Ett åtgärdsprogram för flodpärlmussla är upprättat. Den breda gulbrämade dykaren är fredad enligt 1 – 4 stycket 4§ och 23 § Artskyddsförordningen (2007:845). Det är förbjudet att avsiktligt störa, fånga, döda, förvara eller transportera arten.

Samtliga utpekade fågelarter samt fjällräv, utter, lodjur och järv är fredade enligt 3 § i jaktlagen (1987:259). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Orre får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905), men är fredade övriga tider på året. Lodjur och järv får endast jagas om det uttryckligen är tillåtet enligt andra delar av jaktlagstiftningen.

Enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Smalnäbbad simsnäppa, ljunpipare, trana, storlom, blå kärrhök, stenfalk, pilgrimsfalk, jaktfalk, fjälluggla, jorduggla, silvertärna, sångsvan, fjällpipare, myrspov, kungsörn och grönbena är upptagna i Bonnkonventionen för flyttande arter. Smalnäbbad simsnäppa, trana, smålom, storlom, fjällpipare, silvertärna, sångsvan, myrspov och grönbena är även upptagna i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Vid etablering av vindkraftverk eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävas med hänsyn till förekomst av bl.a. kungsörn.

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning kan bli aktuellt för de talldominerade skogarna, som främst finns i Juktådalen, för att gynna den spetshörnade barkskinnbaggen och andra brandberoende arter.

Hävd genom bete och/eller slätter av de höglänta slätterängarna.

Ett åtgärdsprogram för fjällräv genomfördes 2008–2015. Bland annat ingick jakt på rödräv och stödutfodring. I ett reviderat åtgärdsprogram, antaget 2017, rekommenderas även populationsförstärkande

åtgärder i form av avel och utsättning av valpar. Ytterligare åtgärder, t.ex. att underlätta fjällrävarnas möjligheter till spridning så att de lättare kan hitta en partner och minska risken för inavel, förhindra spridning av sjukdomar och parasiter, förhindra hybridisering med farmräv samt att minska konflikten med människa, är aktuella.

Ytterligare information

På naturvardsverket.se kan du hitta mer information om Natura 2000.

I Naturvårdsverkets kartverktyg [Skyddad natur](#) kan du hitta kartmaterial och fakta om skyddade områden. Man kan ladda ner gränser och naturtypskartor (NNK) för alla eller enskilda områden.

I Skogsstyrelsens kartverktyg [Skogens pärlor](#) kan du bl.a. hitta information om skogar med höga naturvärden.

Referenser

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2017. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2017. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds Universitet. 95 sid.

Länsstyrelsen Västerbotten, 2001. Ängs- och hagmarker i Västerbottens län.

Länsstyrelsen Västerbotten, 2004. Ängs- och betesmarker i Västerbottens län. Meddelande 2.

Naturvårdsverket 2017. Åtgärdsprogram för fjällräv, 2017–2021. Rapport 6780. Stockholm.
<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6780-9.pdf?pid=20995>

Svensson, S. 2006. Species composition and population fluctuations of alpine bird communities during 38 years in the Scandinavian mountain range. Artsammansättning och antalsförändringar hos alpina fågelsamhällen under 38 år i de skandinaviska fjällen.

Svensson, S. & Andersson, T. 2013. Population trends of birds in alpine habitats at Ammarnäs in southern Swedish Lapland 1972–2011.